
Revisionsrapport

Bygg- & miljönämnden – granskning av nämndens an- svarsutövande

---

December 2011
Ove Axelsson

Söderhamns kommun

Innehållsförteckning

1	Uppdrag, revisionsfråga och metod	1
1.1	Uppdrag och revisionsfråga	1
1.2	Metod	1
2	Nämndens uppgifter	1
2.1	Ansvar och uppgifter enligt kommunallagen	1
2.2	Reglemente	2
2.3	Övriga styrdokument	2
3	Styrning och uppföljning	2
3.1	Har nämnden kontroll över verksamheten?	2
3.1.1	Styrning, mål och uppföljning	2
3.1.2	Ekonomi	3
3.1.3	Intern kontroll	3
3.2	Organisation	3
3.3	Beredningsrutiner	4
4	Redovisning av enkätsvar	4
4.1	Enkäten	4
4.1.1	Enkätsvar "Mål och riktlinjer"	4
4.1.2	Enkätsvar "Uppföljning och rapportering"	5
4.1.3	Enkätsvar "Arbetsätt och arbetsformer"	6
5	Sammanfattande bedömning	7

---

1 Uppdrag, revisionsfråga och metod

1.1 Uppdrag och revisionsfråga

Revisorerna i Söderhamns kommun har uppdragit till PwC att granska hur bygg- & miljönämnden utövar sitt ansvarstagande för verksamheten.

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen 9 kap 9 § årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas område. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som bedrivs inom nämnderna är tillräcklig.

Som en del i revisorernas grund för uttalande om ansvarsfrihet granskas nämndernas ansvarsutövande. Föreliggande granskning är inriktad på nämndens förmåga att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. För att styra krävs tydliga mål som ska uttrycka det resultat som nämnden vill uppnå med sin verksamhet. Nämnden måste därför ha tydliga rutiner för uppföljning och rapportering av ekonomi och verksamhet. För att detta ska fungera är det viktigt att arbetsätt och arbetsformer är effektiva och att dessa stödjer nämnden i dess arbete.

1.2 Metod

Granskningen har genomförts dels i form av en enkät till nämndens samtliga ledamöter och ersättare samt intervjuer med ordföranden, förvaltningschefen samt tre medarbetare på förvaltningen. Vidare har för nämnden centrala dokument såsom reglemente, verksamhetsplan, internkontrollplan och måldokument analyserats.

2 Nämndens uppgifter

2.1 Ansvar och uppgifter enligt kommunallagen

Nämndernas uppgifter anges generellt i kommunallagen enligt följande:

KL kap 3

§ 13 "Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning skall handha. Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem."

§ 14 "Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs."

§ 15 "Nämnderna skall redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sådana uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem med stöd av 10 § första stycket och § 12. Fullmäktige skall besluta om omfattningen av redovisningen och formerna för den."

§ 7 "Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det samma gäller när värden av en kommunal angelägenhet med stöd av 3 kap 16 § har lämnats över till någon annan."

2.2 Reglemente

Fullmäktige ger genom reglementet nämnden de uppdrag som nämnden har att utföra. Detta är fullmäktiges sätt att delegera beslutanderätten till nämnden. Nu gällande reglemente för nämnden antogs av kommunfullmäktige 2010-03-01. Det har i granskningsarbetet noterats att enligt reglementet åligger det nämnden att fullgöra kommunens uppgifter enligt tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel – dessa uppgifter har överförts på annan huvudman varför reglementet bör ändras på den punkten.

2.3 Övriga styrdokument

Utöver reglementet åligger det nämnden att följa fullmäktiges direktiv och anvisningar. Dessa framgår i regel i olika former av styrdokument och policys. Generellt är exempel på sådana dokument jämställdhetspolicy, miljöpolicy, reglemente för intern kontroll med flera.

Ett annat viktigt styrdokument är naturligtvis den av fullmäktige antagna "Budget 2008-2011 samt plan 2012". I budgetdokumentet anges ett antal inriktningsmål till vilka handlingsprogram har knutits. Nämnden ska inarbeta de aktiviteter som nämnden är ansvarig för i sin verksamhetsplan. Därutöver har nämnden antagit verksamhetsplan 2011.

3 Styrning och uppföljning

3.1 Har nämnden kontroll över verksamheten?

Det är nämnden som är ansvarig för den verksamhet som bedrivs. Nämnden ansvarar för att fullmäktiges övergripande mål uppfylls och att fullmäktige får rapporter om måluppfyllelse och tillståndet i nämnd och förvaltning. För att nämnden ska klara sitt åtagande krävs att den tar sitt ansvar och styr verksamheten genom tydliga beslut och målformuleringar. Mål utan uppföljningar är dock meningslösa varför det är lika viktigt att det finns rutiner för uppföljning och återrapportering av måluppfyllelsen.

3.1.1 Styrning, mål och uppföljning

Det anges av samtliga intervjuade att kommunens målmodell med vision och inriktningsmål har stor inverkan på styrningen av nämndens arbete. Nämnden har

en verksamhetsplan som utgår från de kommunövergripande målen och innehåller såväl mål som aktiviteter för att nå målen.

Mål finns uttalade för i stort sett alla nämndens verksamheter. Verksamhetsplanen innehåller också tillsynsplan för miljötillsynsobjekt och kontrollplan för livsmedelskontrollen.

Från och med verksamhetsplan 2012 har arbetssättet med målarbetet förändrats på ett sätt som innebär att mål tas fram i dialog mellan nämnd och förvaltning.

Nämnden får, i enlighet med fullmäktiges anvisningar, ekonomisk månadsrapport med helårsprognos för månaderna februari-maj samt september-november. Därutöver tillkommer prognos i samband med delårsrapporten. Inom verksamheterna miljö, hälsa och livsmedel sker uppföljning och avstämning gentemot tillsyns- och kontrollplaner tertialvis.

3.1.2 Ekonomi

Nämnden prognostiserade vid delårsrapporten en negativ avvikelse om 1,5 Mkr. Avvikelsen förklaras bero på bostadsanpassningsbidrag som beräknas kosta ca 1,5 Mkr mer än beräknat.

3.1.3 Intern kontroll

Nämndens internkontrollplan ingår i verksamhetsplanen. I den plan som redovisas i nämndens verksamhetsplan anges fem olika processer/rutiner som är föremål för granskning:

- handläggning av ärenden
- aktualitet av blanketter och mallar
- aktualitet på hemsida och intranät
- godkännande av aktuella ärenden i HR-systemet
- kontroll av att leverantörsfakturor följer beslutat attestreglemente

Nämnden får rapport om utfallet av kontrollerna vid två tillfällen per år (delårsrapport och årsredovisning).

3.2 Organisation

Nämndens verksamhet delas in i sju huvudområden; administration, bygglov, bostadsanpassningsbidrag, konsumentvägledning, energi- och klimatrådgivning samt miljöskydds-, hälsoskydds- och livsmedelstillsyn. Nämnden har således ett stort område att bevaka och sköta myndighetsutövning inom. Det finns ett antal områden som nämnden inte klarar av att sköta på ett tillfredsställande sätt (obligatoriska ventilationskontroller, energideklarationer och tillsyn av hissar är sådana områden).

Förvaltningen består av 18 medarbetare som alla lyder under förvaltningschefen. Några enhets- eller avdelningschefer finns inte, däremot finns en ställföreträdande förvaltningschef. Vid genomförda enkäter, dels en psykosocial enkät, dels kommunens medarbetarenkät, har förvaltningen avgett låga värden. Företagshälsovården har varit inkopplad för att försöka lösa den konflikt som finns inom förvaltningen. Denna granskning kan inte fördjupa sig i den frågan utan jag konstaterar att ett arbete pågår och att det är av stor vikt att situationen löses och att nämnden hålls informerad om utvecklingen av arbetsmiljön inom förvaltningen.

En samordningsgrupp/ledningsgrupp har nyligen inrättats inom förvaltningen. Det har i granskningsarbetet visat sig att det finns en otydlighet i vilken roll gruppen ska ha. Gruppen bör snarast diskutera roll, uppgift och mandat för gruppen - en samordnings-/ledningsgrupp som inte vet sin uppgift gör ingen nytta.

Det har i granskningsarbetet noterats en viss osäkerhet i när vissa typer av ärenden ska gå till nämnden eller hanteras på tjänstemannanivå. Min uppfattning är att i de fall osäkerhet råder bör frågan tas till beredningen där en första diskussion om roll- och ansvarsfördelning mellan nämnd och förvaltning lämpligen kan ske.

3.3 Beredningsrutiner

Nämnden har inget arbetsutskott utan beredning av ärenden inför nämndsammansammanträdena sker vid en ordförandeberedning som består av ordföranden, vice ordföranden, förvaltningschef och sekreterare. Därutöver deltar de handläggare som har ärenden att föredra. Av vad som framgår av enkätsvaren är det en väl fungerande beredningsrutin eftersom ledamöterna i sina svar uttrycker stor tillfredsställelse med beslutsunderlagets kvalitet.

4 Redovisning av enkätsvar

4.1 Enkäten

I syfte att få nämndens syn på dess styrförmåga m.m. tillställdes nämndens ledamöter och ersättare en enkät med påståenden rörande mål och riktlinjer, uppföljning och rapportering samt nämndens arbetsätt och arbetsformer. Svaren är graderade från 1-5 där fem är det mest positiva värdet och 1 är det lägsta. Vi är medvetna om att enkäten inte är någon exakt metod för att undersöka uppfattningar och tendenser då det statistiska underlaget är för litet för att kunna anses tillförlitligt men resultatet ger ändå en bild av hur nämndens ledamöter uppfattar att arbetet bedrivs i ett antal frågor.

Av 14 utsända enkäter har 8 svar erhållits (6 ledamöter och 2 ersättare) vilket ger en svarsfrekvens på 58 %, en svarsfrekvens som inte är tillfredsställande med tanke på att nämnder och enskilda ledamöter enligt kommunallagen 9:12 är skyldiga att lämna revisorerna de uppgifter som behövs för revisionsarbetet. En sammanställning av enkätsvaren finns som bilaga till rapporten.

4.1.1 Enkätsvar "Mål och riktlinjer"

Under enkätubriken "Mål och riktlinjer" ges generellt höga svarsvärden. Nämndens mål anses vara tydligt beskrivna i mål- och plandokument och det finns en stor medvetenhet om att det finns politiskt fastställda finansiella och verksamhetsmässiga mål för nämndens verksamhet. Ledamöter är av uppfattningen att målen i hög grad ut styr verksamheten i praktiken.

Nedan anges hur många ledamöter som angivit resp svarsvärde för varje fråga/påstående på en femgradig skala där svarsvärde 1 innebär "instämmer inte alls" och svarsvärde 5 innebär "instämmer helt":

Påstående	Instämmer					Medel
	Inte alls		Helt			
	1	2	3	4	5	
Nämndens mål är tydligt beskrivna i mål- och plandokument	-	-	-	5	2	4,3
Nämndens mål och ekonomi harmonierar	-	-	-	5	3	4,4
Målen styr verksamheten i praktiken	-	-	1	3	4	4,4
Det finns politiskt fastställda verksamhetsmässiga mål för nämnden	-	-	1	5	5	4,1
Det finns politiskt fastställda finansiella mål för nämnden	-	-	3	2	3	4,0
De verksamhetsmässiga och finansiella målen är kända i organisationen	-	-	-	5	3	4,4
Mål- och budgetprocesserna fungerar bra	-	-	-	4	4	4,5

4.1.2 Enkät svar "Uppföljning och rapportering"

Det framgår tydligt att nämndsledamöterna anser att det sker regelbundna informationer om såväl uppföljningar av verksamhetsmålen som den ekonomiska ställningen. Rapporterna kunde dock i högre utsträckning användas i det fortsatta planeringsarbetet. Ledamöterna anser i ganska låg grad att de får information om brukarnas uppfattning om verksamheten. Nämnden är medveten om vad intern kontroll innebär men tycker inte fullt ut att internkontrollarbetet bedrivs aktivt.

Ledamöternas svarsfördelar sig enligt nedan:

Påstående	Instämmer					Medel
	Inte alls		Helt			
	1	2	3	4	5	
Nämnden informeras regelbundet om uppföljningar av verksamhetsmålen	-	-	-	3	5	4,6
Nämnden analyserar resultatet av uppföljning av verksamhetsmålen	-	-	2	4	2	4,0
Analyserna används som underlag för det fortsatta arbetet med t ex målformuleringar, resurstilldelning, utarbetande av direktiv/riktlinjer	-	-	3	2	3	4,0
Resultatet av analyserna återrapporteras till verksamheten	-	-	2	5	1	3,9
Du som nämndsledamot får information om brukarnas brukarnas uppfattning om verksamheten	-	1	5	1	1	3,3
Nämnden informeras regelbundet om uppföljning av nämndens ekonomiska ställning	-	-	-	1	7	4,9

Nämnden analyserar den ekonomiska ställningen	-	-	1	4	3	4,3
Analyserna används som underlag för det fortsatta arbetet med t ex målformuleringar, resurstilldelning, utarbetande av direktiv/riktlinjer	-	-	2	6	-	3,8
Resultatet av analyser återrapporteras till verksamheten	-	-	2	4	2	4,0
Innebörden av intern kontroll är välkänd för mig	-	-	1	2	4	4,4
Nämnden bedriver ett aktivt internkontrollarbete	-	1	3	1	3	3,8

4.1.3 Enkät svar "Arbetssätt och arbetsformer"

Styr- och uppföljningssystemen för ekonomi, verksamhet och personal bedöms vara ändamålsenliga. Det finns en tydlighet i ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och nämnden och ansvarsfördelningen anses fungera bra. Ledamöterna uttrycker belåtenhet med beslutsunderlagets kvalitet. Samarbetet mellan nämnd och förvaltning fungerar bra. Det finns en kunskap om övergripande styrdokument för nämndens arbete och på det stora hela taget anser sig nämnden ha kontroll över verksamheten.

Ledamöternas svar enligt följande:

Påstående	Instämmer					Medel
	Inte alls			Helt		
	1	2	3	4	5	
Det finns ändamålsenliga styr- och uppföljningssystem för						
* ekonomi	-	-	-	3	5	4,6
* verksamhet	-	-	-	5	3	4,4
* personal	-	-	-	4	4	4,5
Fördelningen av ansvar mellan KS och nämnden är tydlig	-	-	-	4	4	4,5
Fördelningen av ansvar mellan KS och nämnden fungerar bra	-	-	-	5	3	4,4
Du som nämndsledamot har goda möjligheter att delta i i ledningen av nämndens angelägenheter	-	-	-	6	2	4,3
De beslutsunderlag som erhålls är tillräckliga för att fatta beslut om						
* ekonomiska frågor	-	-	1	3	4	4,4
* personalfrågor	-	1	1	2	4	4,1
* verksamhetsfrågor	-	-	1	2	5	4,5
De uppföljningar som erhålls är tillräckliga för att nämnden ska ha god kontroll avseende						
* ekonomiska frågor	-	-	1	3	4	4,4
* personalfrågor	-	-	2	3	3	4,1
* verksamhetsfrågor	-	-	-	6	2	4,3
Samarbetet mellan nämnden och tjänstemännen fungerar bra	-	-	-	3	5	4,6
Jag är medveten om vem som ansvarar för delegationsbeslut	-	-	-	2	6	4,8

Jag vet vilka ärenden nämnden har delegerat	-	-	-	3	5	4,6
Jag känner till de övergripande policys, riktlinjer, planer etc som är styrande för mitt uppdrag i nämnden	-	-	-	6	2	4,3
Jag känner till vilket ansvar jag har i egenskap av nämndsledamot	-	-	-	2	6	4,8
Jag känner till vilka krav jag kan ställa på förvaltningen	-	-	-	4	4	4,5
Jag känner sammantaget att nämnden har bra kontroll över verksamheten	-	-	-	4	4	4,5

5 Sammanfattande bedömning

Denna granskning syftar till att bedöma bygg- och miljönämndens förmåga att ta sitt ansvar för verksamheten genom att styra och följa upp verksamheten.

Utifrån vad som framkommit i intervjuer och enkäten bedömer jag att nämnden har en ändamålsenlig målprocess där nämndens mål arbetas fram i dialog med förvaltningsorganisationen. Målen är tydligt beskrivna och har en styrande verkan. (I sammanhanget måste betonas den låga svarsfrekvensen på enkäten. Ledamöterna är skyldiga att besvara de frågor som revisionen behöver för att kunna granska och bedöma verksamheten.)

Det finns en rutin för rapportering till nämnden om hur ekonomin utvecklar sig samt hur verksamheten ligger till i förhållande till verksamhetsplanen vilket ger nämnden möjlighet att agera om alarmerande avvikelser skulle redovisas.

Ledamöterna känner förtroende för förvaltningen och uttrycker tillfredsställelse över kvalitén på de beslutsunderlag som produceras.

Nämnden bör se till så att reglementet uppdateras vad avser tillsyn av försäljning av tobaksvaror samt vissa receptfria läkemedel.

På förvaltningsnivå bör den nya samordnings-/ledningsgruppen finna sina former. I sin nuvarande form upplevs den inte som meningsfull av alla i gruppen ingående medarbetare.

Det noteras att nämnden inte till fullo klarar alla de verksamheter som ska utföras. Det har från flera håll framförts att det råder en underbemanning med två tjänster i förvaltningen. Detta ställer krav på nämnden att prioritera inom befintliga resurser.

Sammantaget bedöms nämnden ha system och rutiner som ger möjlighet att styra, följa upp och ta ansvar för verksamheten.

2011-12-16

Ove Axelsson, projektledare